

**แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษา
ของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตาก
และจังหวัดนครศรีธรรมราช**

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย**

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินโครงการการวิจัยแบบมีส่วนร่วมพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช ๒) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สถานศึกษาและร่วมสร้างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช

เนื่องจากมาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับใหม่เน้นการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา โดยกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยแต่ละระดับและประเภทการศึกษา จัดทำเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ๓ ด้าน ประกอบด้วย ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง คุณลักษณะของบุคคลดังกล่าวถือเป็นคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ดังนั้น การดำเนินงานแปลงกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้อง เชื่อมโยง และเป็นไปในทางเดียวกัน ในบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกันจึงเป็นหัวใจของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงต้องสร้างความรู้เข้าใจ รวมทั้งสร้างแนวทางการทำงานที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา โดยมีการให้คำแนะนำ ดูแล ให้คำปรึกษาในการจัดทำแนวทางการทำงานของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาให้สถานศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ และมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดภายใต้บริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกันหลากหลายต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
ขั้นที่ ๑	
เตรียมความพร้อม ศึกษาและสร้างความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑	๓
ขั้นที่ ๒	
กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	๗
ขั้นที่ ๓	
จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	๒๗
ขั้นที่ ๔	
ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	๓๙
ขั้นที่ ๕	
ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	๔๐
ขั้นที่ ๖	
ติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	๔๒
ขั้นที่ ๗	
จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่งให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด	๔๔

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑	๒
แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช	
ภาพที่ ๒	๒๘
ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษากับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	
ภาพที่ ๓	๓๕
ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่มและโครงการ/กิจกรรม	

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ๑	ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา	๑๒
ตารางที่ ๒	ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	๑๔
ตารางที่ ๓	ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๖

**แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย**

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริงอยู่ที่ใด การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษา จึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา ๒ ประการ คือ สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาเป็นมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน และมาตรฐานการศึกษาทำให้สถานศึกษาเข้าใจ ชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด

สถานศึกษาสามารถออกแบบระบบการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม เป็นไปได้และ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ด้วยตนเอง การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นเพียงการยืนยันระบบ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผลที่ได้จากการประกันคุณภาพภายในและการประเมิน คุณภาพภายนอกนั้น จะต้องสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ด้วย ดังรายละเอียดแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้อง ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ และเป็นการนำมามาตรฐานการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติ มีขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ ๑ เตรียมความพร้อม ศึกษาและสร้างความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ขั้นที่ ๒ กำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา
- ขั้นที่ ๓ จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- ขั้นที่ ๔ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- ขั้นที่ ๕ ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
- ขั้นที่ ๖ ติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
- ขั้นที่ ๗ จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่งให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด

ภาพที่ ๑ แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช

ขั้นที่ ๑ เตรียมความพร้อม ศึกษาและสร้างความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

“ตีความมาตรฐานการศึกษาชาติว่าเน้นสร้างคุณลักษณะผู้เรียน”

สถานศึกษาทำการเตรียมความพร้อมก่อนกำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนเอง โดยต้องทำความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งเป้าหมาย นิยาม และกรอบแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ ซึ่งเป้าหมายสำคัญคือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนของตนเองให้มีคุณลักษณะตามประสงค์ทั้ง ๓ ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง และมีค่านิยมร่วมและคุณธรรมตามกำหนดไว้ ซึ่งแตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่นและสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

๑. ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาศึกษารายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ จากเอกสารเผยแพร่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ สามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์เรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ที่

<http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1651>

๒. ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจรายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ว่ามีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามระดับของตนเองอย่างไร เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศึกษาข้อกำหนด ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนแต่ละระดับชั้นหรือช่วงวัย เพื่อที่จะทราบเป้าหมาย ทิศทางและคุณภาพของการจัดการศึกษา

๓. ทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์และตีความคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานของชาติ ทั้ง ๓ ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง รวมทั้งค่านิยมร่วมและคุณธรรมว่าคุณลักษณะแต่ละด้านมีข้อกำหนดคุณลักษณะ รายละเอียดของพฤติกรรมใดบ้างที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน วิเคราะห์แยกแยะคุณลักษณะแต่ละข้อว่าเป็นผลลัพธ์ของพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทศนคติ ค่านิยม คุณธรรม หรือจริยธรรมที่พึงประสงค์ที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และคุณลักษณะเหล่านี้เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามช่วงวัยและช่วงชั้น

มาตรฐานการศึกษาของชาติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย ๔.๐ ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย ๔.๐ จะต้องดำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือ เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ ๓ ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้เรียนรู้ เป็นผู้ที่มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ก้าวทันโลกดิจิทัลและโลกอนาคต มีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้ด้านต่างๆ อย่างมีสุนทรียะ รักษาและใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตที่ใช้ในการสร้างงานบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

๒. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้ที่มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ ๒๑ ความฉลาดดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เป็นการสร้างโอกาส เพิ่มมูลค่าให้กับตนเองและสังคม

๓. เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนฐานของประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม และเสมอภาคเพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

ระดับประถมศึกษา

ผู้เรียนรู้ : รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐาน ทักษะและสมรรถนะทางภาษา การคำนวณ มีเหตุผล มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพในความงามรอบตัว

ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : รับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสารและความรอบรู้ด้านต่างๆ

พลเมืองที่เข้มแข็ง : สามารถแยกแยะผิดถูก ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่นและประเทศ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้เรียนรู้ : รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้ บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิต มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาวะ การศึกษาต่อหรือการทำงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย

ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร มีความรอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศและทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้างผลงานในลักษณะต่างๆ

พลเมืองที่เข้มแข็ง : เชื่อมั่นในความถูกต้อง ความยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย สำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและพลเมืองอาเซียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้เรียนรู้ : ชื่นชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้ทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวในโลกยุคดิจิทัลได้ มีทักษะชีวิต พินิจอุปสรรคได้ มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานะการศึกษา/การทำงาน/ อาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน

ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้

พลเมืองที่เข้มแข็ง : เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรมทางสังคม มีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ในการร่วมสร้างสังคมไทยและโลกที่ยั่งยืน มีความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อส่วนร่วม

ค่านิยมร่วม: ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค

คุณธรรม: ลักษณะนิสัยที่ดีและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

๔. ทุกฝ่ายร่วมกันพิจารณาถึงการดำเนินการจัดการศึกษาที่ได้ทำอยู่แล้วในปัจจุบันว่ามีส่วนใดบ้างที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผลจากการจัดการศึกษาตามหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ โครงการบางส่วนที่ได้ปฏิบัติอยู่แล้วนั้น อาจมีส่วนที่พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้วเพียงแต่อาจจะยังพัฒนาคุณลักษณะไม่ครบถ้วนหรือไม่ได้เน้นย้ำคุณลักษณะคนไทย ๔.๐ เท่านั้นเอง สถานศึกษาสามารถนำหลักสูตร กิจกรรม โครงการ ที่สอดคล้องแล้วมาใช้กับผู้เรียนต่อไปและเพิ่มเติมสิ่งที่ขาดหายไปขึ้นมาตามบริบทของตน จัดเรียงลำดับการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัยและช่วงชั้น

แนวคิดหนึ่งที่สถานศึกษาสร้างความเข้าใจได้ง่ายก็คือ “มาตรฐานการศึกษาของชาติไม่ใช่สิ่งใหม่เป็นสิ่งที่สถานศึกษายึดถือและปฏิบัติอยู่แล้วในการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนของตนเอง ผ่านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ โครงการต่างๆ เพียงแต่มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นข้อกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นผลจากการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันทุกระดับชั้นและมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตนเอง ถูกกำหนดมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและจัดทำเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่จำเป็นของการศึกษาแต่ละระดับแต่ละประเภท เป็นการสร้างความเป็นอิสระ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามบริบทตน ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดของทุกสถานศึกษาแต่ละประเภทและแต่ละระดับได้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาตามสังกัดของตนที่มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นแนวทางที่ทุกสถานศึกษาแต่ละระดับต้องรับรู้และนำไปประยุกต์ปฏิบัติ ก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังสำเร็จการศึกษาซึ่งถือเป็นลักษณะของคนไทย ๔.๐ ที่สามารถสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้กับประเทศ”

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครูทุกคนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมกันศึกษารายละเอียด สร้างความรู้ความเข้าใจสร้างการรับรู้ร่วมกันในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยเฉพาะ มาตรฐานที่สอดคล้องกับระดับการจัดการศึกษาของตนเอง เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อที่จะทราบเป้าหมาย ทิศทางและกำหนดแนวทางปฏิบัติของการจัดการศึกษาที่เหมาะสม

๒. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ แก่บุคลากรของสถานศึกษาภายใต้สังกัด โดยอธิบายถึงรายละเอียดของ คุณลักษณะผู้เรียนในระดับชั้นที่หน่วยงานและสถานศึกษารับผิดชอบ พร้อมทั้งอธิบายถึงความสำคัญและ ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด ยกตัวอย่างวิธีการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะนั้นๆ และตอบคำถามข้อสงสัยแก่สถานศึกษา

๓. ทีมวิจัย นักวิชาการ หน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ ความสัมพันธ์ กับมาตรฐานการศึกษาต้นสังกัด ตัวอย่างวิธีการในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติและมีส่วนร่วมในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

ขั้นที่ ๒ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จะเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษา ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและประกาศใช้ให้ทราบโดยทั่วกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา

“ค้นหาตัวตน รู้จักตนเอง”

สถานศึกษาค้นหาตัวตนและบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตามหลักการของมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ สอดคล้องตามบริบท และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ดังนั้น สถานศึกษาต้องศึกษา ค้นหาและทำความรู้จักตัวตนของตนเองให้กระจ่างเสียก่อน ขั้นตอนนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย ทำให้สามารถบอกได้ถึงสภาพปัจจุบันสถานศึกษาอยู่ระดับใด มีปัจจัยใดที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาบ้าง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการค้นหาตัวตนจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ศักยภาพของสถานศึกษาและประเด็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนา

ผลของการทำ SWOT Analysis จะส่งเสริมให้สถานศึกษารู้จักตัวตนของตนเองแล้วจะได้นำไปสู่การวางแผนหรือตัดสินใจ โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องตามบริบทความเป็นจริงของสถานศึกษานั้นๆ และมาตรฐานที่เกิดขึ้นจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามความเป็นจริง ความต้องการ สภาพและบริบทที่ล้อมรอบนั่นเอง

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ผู้บริหาร คณะครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประชุมระดมสมองในการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาตนเองความสำเร็จของการทำ SWOT จะต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายในสถานศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ หรือแสดงความคิดเห็นตามมุมมองตนเอง ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุมทุกงานและรวบรวมจากสมาชิกทุกคนของสถานศึกษา

๒. สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องกำหนดเป้าหมายของการทำ SWOT Analysis ว่าต้องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาและนำข้อมูลที่ได้เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา การตั้งค่าเป้าหมายและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในว่าปัจจัยใดเป็น “จุดแข็งและจุดอ่อน (Strength-Weakness)” ที่สามารถควบคุมได้ของสถานศึกษา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ตรวจสอบและประเมินว่าปัจจัยใดเป็น “โอกาสและอุปสรรค

(Opportunity-Threat)” ที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ ต้องหลีกเลี่ยงหรืออาจเป็นประโยชน์ ต่อ การดำเนินงานของสถานศึกษา ปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาทั้งในทางบวกและทางลบ หรืออาจจะเริ่มจากการใช้การตั้งคำถามว่า “ปัจจุบัน สถานศึกษาของเราตกอยู่ในสถานการณ์อย่างไรบ้าง” ก็ได้

๓. เริ่มดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดแข็ง (Strength)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นและควบคุมได้ภายในองค์กร ได้แก่ จุดเด่น ข้อดี ข้อได้เปรียบ ความแตกต่าง ทักษะ โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบ การบริหาร วัสดุทัศนในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงบวกที่เป็นข้อดีทำให้เข้มแข็ง และโดดเด่น ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดีเป็นพิเศษ โดดเด่นกว่าที่อื่นหรือเป็นจุดเด่น ซึ่งที่อื่นไม่สามารถ ทำตามได้

๔. ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดอ่อน (Weakness)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นและควบคุมไม่ได้ภายในองค์กร ได้แก่ จุดด้อย ข้อจำกัด สิ่งที่ขาด ปัญหา จุดบกพร่อง สิ่งที่ควรแก้ไข โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบการบริหาร วัสดุทัศนในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงลบที่ทำให้เสียเปรียบ เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้อง พัฒนาให้ดีขึ้นหรืออาจเป็นต้นตอของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหากไม่ได้รับการแก้ไข

๕. ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “โอกาส (Opportunity)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายนอกของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ เป็นผล ในเชิงบวกแก่สถานศึกษา ได้แก่ นโยบาย โครงการสนับสนุน แนวโน้ม โอกาส เทคโนโลยี พฤติกรรม ของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลง ของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาและปัจจัย อื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในเชิงบวก เป็นการวิเคราะห์โอกาสที่เป็นสิ่งดีๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ และเป็นปัจจัยภายนอกเชิงบวกสำหรับการจัดการศึกษา โดยโอกาสนั้นอาจไม่เกิดขึ้นจริงเสมอไป แต่โอกาสต้องมีความเป็นไปได้ หรือเกิดขึ้นจริงมาแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมจุดแข็งให้โดดเด่นและลดจุดอ่อน ให้น้อยลงมากที่สุดหรือกำจัดจุดอ่อนให้หมดสิ้นไป

๖. ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “อุปสรรค (Threat)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายนอกของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ แต่เป็นผล ในเชิงลบแก่สถานศึกษา ได้แก่ ปัญหาภายนอก คู่แข่ง แนวโน้ม นโยบาย อุปสรรค พฤติกรรมของ (ลูกค้า) ผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาในเชิงลบและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผล กระทบต่อสถานศึกษาในเชิงลบ เป็นอุปสรรคที่ส่งผลเชิงลบต่อการจัดการศึกษาแล้วต้องปรับตัวหรือก้าว ข้ามผ่านเพื่อความอยู่รอดหรือดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพที่สุด

๗. จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อที่จะดูว่าปัจจัยใดสำคัญที่สุด สามารถกำหนดเป็นค่าน้ำหนักคะแนนความสำคัญของปัจจัยต่างๆ หรือเรียงลำดับปัจจัยจากไม่สำคัญไปถึงสำคัญที่สุดของแต่ละปัจจัยก็ได้

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาตัวตนด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา คณะผู้บริหาร คณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะผู้บริหารและคณะครูจะเป็นผู้ที่มีความสำคัญและได้รับประโยชน์อย่างยิ่งจากการทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis

๒. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ต้องเข้าใจหลักการและวิธีการของ SWOT Analysis อย่างถ่องแท้ สามารถแยกแยะและระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นปัจจัยภายใน คือ จุดแข็งและจุดอ่อน และปัจจัยภายนอก คือ โอกาสและอุปสรรค ของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง

๓. การค้นหาและรับรู้ตัวตนที่แท้จริงตามบริบทของสถานศึกษา เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาให้เติบโตในทิศทางที่ต้องการตามเป้าหมายและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาที่เป็นไปตามบริบทความเป็นจริงที่มีความแตกต่างกันแต่ละที่ ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT Analysis จึงเป็นวิธีการที่สถานศึกษาควรนำไปปฏิบัติ

๔. การวิเคราะห์ SWOT Analysis ควรทำอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานของตนเองและนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาปีถัดไปหรืออาจจะทำ SWOT Analysis ก่อนที่จะทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (๓ - ๕ ปี) ของสถานศึกษา

๒.๒ ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

“ตีความมาตรฐานการศึกษาต้นสังกัดให้แตกฉาน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันศึกษามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อาทิ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจศึกษามาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการร่วมด้วย สร้างความรู้ความเข้าใจและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดกับนโยบายการจัดการศึกษาต่างๆ ว่ามีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานใดที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะได้ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและประกันคุณภาพทางการศึกษาของตนเอง

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาศึกษารายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตามประกาศของกระทรวงมหาดไทยเรื่องมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเหมือนกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๑ จากเอกสารเผยแพร่ของกระทรวงมหาดไทยที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดหรือกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่าง ประกาศของกระทรวงมหาดไทยเรื่องมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2018/11/11142_14378.pdf

หรือ ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการในเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา

http://www.ratchakittha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/235/T_0004.PDF

๒. ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดคำอธิบาย เกณฑ์การพิจารณาของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาว่ามีข้อกำหนดของคุณลักษณะ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเพื่อรับทราบเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน

๓. มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทยเรื่องมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน ๒๑ ประเด็นพิจารณา ดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน

๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

- ๑) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ
- ๒) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา
- ๓) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- ๔) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- ๕) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
- ๖) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

๑.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- ๑) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- ๒) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- ๓) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- ๔) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ

- ๒.๑ มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
- ๒.๒ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
- ๒.๓ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย
- ๒.๔ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
- ๒.๕ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- ๒.๖ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- ๓.๑ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
- ๓.๒ ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- ๓.๓ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
- ๓.๔ ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
- ๓.๕ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

๔. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งจะพบว่ามาตรฐานการศึกษาทั้งสองนั้นมีจุดที่สอดคล้องกัน คือ ส่วนมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและประเด็นพิจารณาทั้ง ๑๐ ประเด็น จะกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่เน้นถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของคนไทย ๔.๐ ทั้ง ๓ ด้าน ส่วนมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการและมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรง แต่เป็นส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาชาติระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีดังนี้

ตารางที่ ๑ ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษา
ของชาติระดับประถมศึกษา

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา	
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับประถมศึกษา
มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน	
๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	
๑) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิด คำนวณ	ผู้เรียนรู้: รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐานทักษะและสมรรถนะ ทางภาษา การคำนวณ
๒) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา	ผู้เรียนรู้: มีเหตุผล
๓) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: มีความรู้ ทักษะ และ สมรรถนะ ทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิด สร้างสรรค์
๔) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: มีความรู้ ทักษะ และ สมรรถนะ ทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิด สร้างสรรค์
๕) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา	ผู้เรียนรู้: รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: รับผิดชอบในการ ทำงานพร้อมกับผู้อื่น พลเมืองที่เข้มแข็ง: ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ ของตน
๖) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ผู้เรียนรู้: มีความรู้พื้นฐาน ทักษะทางภาษา มีสุนทรียภาพในความงามรอบตัว ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: รับผิดชอบในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น
๑.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	
๑) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	ค่านิยมร่วมและคุณธรรม
๒) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	พลเมืองที่เข้มแข็ง: รักท้องถิ่นและประเทศ
๓) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	พลเมืองที่เข้มแข็ง: สามารถแยกแยะผิดถูก ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิ ของผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
๔) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	ผู้เรียนรู้: มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพ ในความงามรอบตัว พลเมืองที่เข้มแข็ง: เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา	
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับประถมศึกษา
มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ	
๒.๑ มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อกำหนดทิศทาง จัดระบบงาน พัฒนาผู้สอน ทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย เป้าหมาย ระบบบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ครูและบุคลากร สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ
๒.๒ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	
๒.๓ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	
๒.๔ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	
๒.๕ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	
๒.๖ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	
มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
๓.๑ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย วิธีการจัดการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ เทคโนโลยี การจัดการชั้นเรียน การประเมิน ตรวจสอบผลและการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้
๓.๒ ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	
๓.๓ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก	
๓.๔ ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน	
๓.๕ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	

ตารางที่ ๒ ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษา
ของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	
มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน	
๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	
๑) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิด คำนวณ	ผู้เรียนรู้: มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: ทักษะการสื่อสาร
๒) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา	ผู้เรียนรู้: บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิต ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: มีความรอบรู้ทาง ข้อมูลสารสนเทศและทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้างผลงานในลักษณะ ต่างๆ
๓) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: มีความรอบรู้ทาง ข้อมูลสารสนเทศและทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้าง ผลงานในลักษณะต่างๆ
๔) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: มีความรอบรู้ทาง ข้อมูลสารสนเทศและทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา
๕) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา	ผู้เรียนรู้: มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้ บริหารจัดการตนเองเป็น ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: การคิดกิจกรรม การคิดสร้างสรรค์ พลเมืองที่เข้มแข็ง: เชื่อมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม
๖) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ผู้เรียนรู้: มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อหรือการทำงาน ที่เหมาะสมกับช่วงวัย ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: มีทักษะการทำงาน ร่วมกัน
๑.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	
๑) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	ค่านิยมร่วมและคุณธรรม
๒) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	พลเมืองที่เข้มแข็ง: มีสำนึกและความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทยและพลเมืองอาเซียน
๓) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	ผู้เรียนรู้: รู้จักตนเองและผู้อื่น

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	
มาตรฐานการศึกษาาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: มีทักษะการทำงานร่วมกัน พลเมืองที่เข้มแข็ง: เชื่อมมั่นในความถูกต้อง ความยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย
๔) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	ผู้เรียนรู้: มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะ ที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาวะ
มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ	
๒.๑ มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการ บริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทาง จัดระบบงาน พัฒนาผู้สอน ทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา และตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติ ประกอบด้วย เป้าหมาย ระบบบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ครูและบุคลากรสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ
๒.๒ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	
๒.๓ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	
๒.๔ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	
๒.๕ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัด การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	
๒.๖ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหาร จัดการและการจัดการเรียนรู้	
มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	
๓.๑ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการ จัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา และตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ประกอบด้วย วิธีการจัดการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ เทคโนโลยี การจัดการชั้นเรียน การประเมิน ตรวจสอบผลและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้
๓.๒ ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อ การเรียนรู้	
๓.๓ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก	
๓.๔ ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมา พัฒนาผู้เรียน	
๓.๕ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	

ตารางที่ ๓ ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษา
ของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน	
๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	
๑) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิด คำนวณ	ผู้เรียนรู้: ชื่นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: สื่อสารเชิงบวก
๒) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา	ผู้เรียนรู้: รู้ทัน การเปลี่ยนแปลง ปรับตัวในโลก ยุคดิจิทัลได้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: สามารถแก้ปัญหา ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้าง นวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้
๓) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: การวิพากษ์เพื่อสร้าง นวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้
๔) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: การวิพากษ์เพื่อสร้าง นวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้
๕) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา	ผู้เรียนรู้: ชื่นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก พลเมืองที่เข้มแข็ง: เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม
๖) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ผู้เรียนรู้: มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ และ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการศึกษา/ การทำงาน/อาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถเป็น ผู้ประกอบการได้
๑.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	
๑) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	ค่านิยมร่วมและคุณธรรม
๒) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	พลเมืองที่เข้มแข็ง: เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ในการร่วมสร้างสังคมไทยและโลกที่ยั่งยืน
๓) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	ผู้เรียนรู้: รู้ทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวในโลก ยุคดิจิทัลได้ มีทักษะชีวิต พินฝ่าอุปสรรคได้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม: ทักษะข้ามวัฒนธรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง: เชื่อมั่นในความถูกต้อง ความยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	
มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	พลเมืองที่เข้มแข็ง: เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรมทางสังคม
๔) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	ผู้เรียนรู้: มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสุขภาพ การศึกษา มีทักษะชีวิต พินฝ่าอุปสรรคได้ พลเมืองที่เข้มแข็ง: มีจิตอาสา มีความกล้าหาญ ทางจริยธรรม ความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อ ส่วนรวม
มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ	
๒.๑ มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนด ชัดเจน	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของ ชาติด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาเพื่อกำหนดทิศทาง จัดระบบงาน พัฒนาผู้สอน ทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตาม มาตรฐานการศึกษาและตามคุณลักษณะผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย เป้าหมาย ระบบบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ครูและบุคลากร สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยี สารสนเทศ
๒.๒ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	
๒.๓ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	
๒.๔ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	
๒.๕ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัด การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	
๒.๖ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหาร จัดการและการจัดการเรียนรู้	
มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	
๓.๑ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการ จัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา และตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ประกอบด้วย วิธีการจัดการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ เทคโนโลยี การจัดการชั้นเรียน การประเมิน ตรวจสอบผลและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้
๓.๒ ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้	
๓.๓ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก	
๓.๔ ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมา พัฒนาผู้เรียน	
๓.๕ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	

๕. สถานศึกษานำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นนโยบายและจุดเน้นของ
กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ทั้งในระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัดและภูมิภาค
รวมทั้งจุดเน้น บริบท ความต้องการ เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มาพิจารณาและศึกษาร่วม
ว่ามีประเด็นใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดการศึกษา และประเด็นนั้น

มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากพบประเด็นที่แตกต่างสามารถนำมาพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมของสถานศึกษาได้

๕.๑ สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำข้อมูลจากแผนการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มาร่วมในการพิจารณาด้วย ซึ่งในปัจจุบันเป็นแผนการจัดการศึกษาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารและการคิดคำนวณ (3R)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ (8C)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การทำนุบำรุงศาสนา

ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๑๑ ส่งเสริม บูรณาการทางการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง สันติสุขและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

๕.๒ สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำข้อมูลที่เป็นนโยบายและจุดเน้นเฉพาะด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ทั้งในระดับตำบล อำเภอ หรือจังหวัดมาร่วมพิจารณา เช่น โรงเรียนเทศบาลบางแห่งมีนโยบายให้จัดการเรียนการสอนแบบพหุปัญญาที่เน้นการจัดหลักสูตรตามความถนัดความสนใจของผู้เรียนในท้องถิ่นให้ผู้เรียนเลือกรายวิชาหรือโปรแกรมการเรียนตามความถนัดได้ หรือบางโรงเรียนมีการสอนแบบสองภาษา (ไทย-อังกฤษ) และสามภาษา (ไทย-อังกฤษ-พม่า) หรือ โรงเรียนบางแห่งมุ่งเน้นเป็นโรงเรียนสาธิตของเทศบาลที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาและเป็นโรงเรียนต้นแบบที่มุ่งเน้นเชิงวิชาการที่เข้มข้น ทั้งนี้ นโยบายการจัดการศึกษาของท้องถิ่นจะขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาของผู้นำท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องนำมาร่วมพิจารณาด้วย

๖. สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอาจกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความโดดเด่นเฉพาะทางได้ อาทิ โรงเรียนเทศบาลบางแห่งมีหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งจัดเป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาลักษณะพิเศษ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย

๗. สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้ว สรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครูทุกคน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกคนควรร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างการรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับ

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อที่รับรู้เป้าหมาย ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องของหน่วยงานต้นสังกัด

๒. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาแก่บุคลากรของสถานศึกษาภายใต้สังกัด โดยอธิบายถึงรายละเอียด ข้อกำหนด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตามระดับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมทั้งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ถ้าหากหน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายการจัดการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจึงต้องอธิบายและสร้างการรับรู้แก่สถานศึกษาภายใต้สังกัดทุกแห่ง รวมทั้งต้องสื่อสารให้บุคลากรในสังกัดได้เข้าใจมาตรฐานการศึกษาของสังกัดให้ถูกต้องอีกด้วย

๓. หน่วยงานต้นสังกัดระดับท้องถิ่น ต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายการจัดการศึกษาเฉพาะท้องถิ่นสู่การปฏิบัติ ชี้แจง แนะนำ กำกับ ติดตาม การนำนโยบายและจุดเน้นด้านการจัดการศึกษามากำหนดเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการศึกษาและประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายในสังกัดแต่ละท้องถิ่น

๔. ทีมวิจัย นักวิชาการ หน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญ ข้อกำหนด และแนวทางในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาและชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา พร้อมทั้งติดตาม ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ เกิดความตื่นตัวในการนำมาตรฐานการศึกษาชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างแท้จริง

๒.๓ วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา “สร้างมาตรฐานการศึกษาตามตัวตน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและสรุป เป้าหมายที่ต้องการ

สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมคุณภาพสำคัญ ๓ ด้าน คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารและการจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ควรสะท้อนถึงเป้าหมายหรือภาพความสำเร็จที่เด่นชัด เป็นรูปธรรม สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอาจกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความโดดเด่น เฉพาะทางได้ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก และสามารถปรับเปลี่ยนได้ ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้นอีก

แม้ว่ามาตรฐานการศึกษาจากต้นสังกัด ได้มีการอธิบายที่มาและผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ กับมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแล้วก็ตาม สถานศึกษาสามารถพิจารณาประเด็นย่อยและกำหนดเป็น มาตรฐานเพิ่มเติมจากมาตรฐานของต้นสังกัดได้ โดยประเด็นย่อยนั้นจะมาจากนโยบายที่สถานศึกษาต้อง ดำเนินการจัดการศึกษาด้วย

แนวทางการดำเนินงาน

๑. สถานศึกษา ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระ และประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

๑.๑ บริบท ความพร้อมและศักยภาพที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของสถานศึกษาจากการทำ SWOT Analysis

๑.๒ วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

๑.๓ ความต้องการของท้องถิ่น สังคมและชุมชน

๑.๔ นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงมหาดไทยและแผนการจัดการศึกษาท้องถิ่น

๑.๕ นโยบายและจุดเน้นของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละ พื้นที่ทั้งในระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัดและภูมิภาค

๑.๖ มาตรฐานการศึกษาของชาติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามช่วงชั้นต่างๆ

๑.๗ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงมหาดไทย

๒. สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ในข้อที่ ๑ มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็น สำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้วสรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ เป็นการร่วมกันกำหนดเป้าหมายและภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องการ ซึ่งต้องสะท้อนตัวตนตามบริบท ความพร้อม ศักยภาพ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

๓. สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของตน ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ในด้านใดบ้าง โดยตั้งต้นจากการนำมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง ๓ ด้านคือ

คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารและการจัดการและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาเป็นจุดตั้งต้นในการพิจารณากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละประเด็น แต่ต้องไม่น้อยกว่ามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดไว้

๔. นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาร่วมพิจารณาด้วยว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใดสามารถเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อีก โดยพิจารณาจากบริบทของสถานศึกษาว่ามีจุดเน้นของการพัฒนาผู้เรียนในด้านใดหรือมีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะใดเป็นพิเศษของความเป็นคนไทย ๔.๐

จุดเน้นที่ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมนั้นต้องพัฒนาได้จริงเหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนของตน ซึ่งสถานศึกษาอาจร่วมกันตั้งคำถามและหาคำตอบของตนเองตามความเป็นจริง ผนวกกับการรู้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมและเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ดังนี้

๑) สถานศึกษาเรามีจุดเด่นอะไรบ้างที่แตกต่างจากที่อื่นหรือทำได้ดีจนเห็นชัดเจน อาทิ มีการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นวิชาการ เน้นผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศ หรือมีหลักสูตรพหุปัญญาที่มีโปรแกรมการเรียนที่ส่งเสริมความถนัดของผู้เรียนแต่ละคนตามรายด้าน หรือมีการจัดการศึกษาเน้นการสื่อสารหลายภาษา มีหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เด่นชัด มีการจัดการเรียนบูรณาการนวัตกรรมเทคโนโลยีการศึกษา มีการเน้นหรือบูรณาการหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีพื้นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษหรือพื้นที่แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ มีการจัดการเรียนการสอนที่โดดเด่น เช่น แบบบูรณาการองค์รวมแบบสองภาษาหรือแบบสามภาษา Active Learning STEM STEAM เป็นต้น

๒) ผลงานที่ผ่านมามีอะไรที่โดดเด่นหรือมีผลงานอะไรที่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ อาทิ เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง ผลงานวิชาการของนักเรียนและครูโดดเด่นระดับชาติ มีนวัตกรรมระดับภูมิภาคหรือระดับชาติหรือระดับสากล มีผลงานเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

๓) นักเรียนของเรามีจุดเด่นอะไรบ้าง แตกต่างจากที่อื่นอย่างไร อาทิ ผลงานชนะเลิศทางด้านวิชาการ ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หัตถกรรม ศิลปะดนตรี หรือความสามารถ ความสนใจเชิงทักษะอาชีพ ความสามารถด้านดนตรี ด้านเกษตรกรรม ด้านการประมง หรือมีคุณลักษณะ ค่านิยม ความคิดที่แตกต่างโดดเด่นอย่างชัดเจนเห็นผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นต้น

๔) ทักษะหรือคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะคนไทย ๔.๐ เช่น นักเรียนมีทักษะในการเขียนโปรแกรม ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะในการออกแบบ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการบริหารการเงิน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการดำรงชีวิต เป็นต้น

๕. สถานศึกษาพิจารณาประเด็นและรายละเอียดของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดอย่างละเอียดรอบคอบ อาจจะทำเพิ่มเติมมาตรฐานหรือประเด็นย่อยในแต่ละประเด็นพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นค่ามาตรฐานก็ได้ ซึ่งการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมากและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้น

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่สถานศึกษาทุกแห่งควรจะต้องนำไปกำหนดเป็นประเด็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตนเอง เพราะเป็นประเด็นที่ใช้ในการเทียบเคียงกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องยึดปฏิบัติ

๒. แม้ว่ามาตรฐานจากต้นสังกัดได้มีการอธิบายที่มาและผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแล้วก็ตาม สถานศึกษาสามารถพิจารณาประเด็นย่อยของคุณลักษณะพึงประสงค์ในมาตรฐานการศึกษาของชาติและนำมากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมจากมาตรฐานของต้นสังกัดได้ โดยประเด็นย่อยนั้นจะมาจากนโยบายที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาด้วยและมีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติจริง

๓. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้หลายลักษณะ อาจกำหนดเป็นภาพรวม เป็นรายชื่อ เป็นข้อความ เป็นความเรียงหรือกำหนดในลักษณะอื่นที่สามารถสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจได้ว่าเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษามุ่งที่จะพัฒนาเน้นไปในทิศทาง

๔. สถานศึกษาต้องพิจารณานโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่มาร่วมกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการศึกษา เพิ่มเติมจากมาตรฐานของต้นสังกัดได้ โดยประเด็นย่อยนั้นจะมาจากนโยบายที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาด้วยและต้องมีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติจริง

๕. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดและพิจารณาประเด็นย่อยของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันเพราะเป็นการสร้างการรับรู้และความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้มีทิศทางปฏิบัติงานไปทางเดียวกันและมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

๒.๔ กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“กำหนดทิศทางความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นไปได้จริง”

เมื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแล้วต้องมีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานแต่ละด้าน ซึ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องครอบคลุมทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารและการจัดการและด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาควรระบุเป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวังไว้ซึ่งต้องสะท้อนประเด็นที่จะพัฒนาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ชัดเจน

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้าน ด้วยการประเมินข้อมูลสารสนเทศความสำเร็จของสถานศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานแต่ละด้านย้อนหลังอย่างน้อย ๓ ปี และประเมินบริบทความสามารถของสถานศึกษา

๒. การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาว่ามีความเป็นไปได้ในการลงมือทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จ โดยอาศัยการริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทายตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีลักษณะของเป้าหมายที่ดีที่เรียกว่า “SMART” ตามแนวทางของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑) Specific เป้าหมายต้องมีลักษณะเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ไม่ควรระบุให้กว้างจนเกินไปและไม่ใช้คำที่ต้องตีความ

๒) Measurable เป้าหมายควรวัดได้เป็นตัวเลข ประเมินค่าเปรียบเทียบได้และใช้ติดตามประเมินผลได้

๓) Action oriented เป้าหมายต้องระบุถึงสิ่งที่สถานศึกษาจะดำเนินการและนำไปสู่การกำหนดโครงการและกิจกรรมได้อย่างชัดเจน

๔) Realistic เป้าหมายต้องเป็นจริงได้แต่ไม่ง่ายจนเกินไป เป้าหมายที่ดีต้องมีความท้าทาย (Challenge) เพื่อนำไปสู่การคิดค้น ริเริ่มวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ

๕) Timely เป้าหมายต้องมีกรอบระยะเวลาที่แน่นอน ชัดเจน ซึ่งอาจจะเป็นรายวัน สัปดาห์/เดือน/ไตรมาส/ครึ่งปี หรือ ๑ ปี ไม่ควรตั้งเป้าหมายที่ยาวนานเกินกว่า ๑ ปี เมื่อดำเนินโครงการจนบรรลุเป้าหมายในปีนั้นๆ ในปีถัดไปสถานศึกษาก็จะตั้งเป้าหมายที่สูงขึ้นและท้าทายยิ่งขึ้นได้

๓. กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษาซึ่งเป็นวิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบัน โดยพิจารณาผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาแล้ว เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อท้าทายการดำเนินงานในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น ดูผลย้อนหลัง ๓ ปี แล้วดูแนวโน้มความสำเร็จจากนั้นนำมากำหนดเป็นค่าเป้าหมายที่น่าจะเป็นไปได้

วิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทาย มีแนวทางที่สถานศึกษาต้องพิจารณาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบประกอบด้วย (Benchmark) โดยกำหนดเป้าหมายเชิงเปรียบเทียบได้ ๓ วิธีดังนี้

วิธีที่ ๑ กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นวิธีที่ยอมรับกันในปัจจุบัน เช่น ดูผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้น

วิธีที่ ๒ กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในกลุ่มเดียวกัน เพื่อสร้างความท้าทายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วิธีที่ ๓ กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายของสถานศึกษาในระดับที่เหนือกว่ากลุ่มเดียวกัน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์รางวัลที่ได้รับการยอมรับระดับชาติหรือนานาชาติ

แต่ไม่ว่าสถานศึกษาเลือกวิธีการกำหนดเป้าหมายด้วยวิธีใดก็ตามต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย

๔. การกำหนดเป้าหมายต้องเห็นทิศทางของการพัฒนามาตรฐานแต่ละตัว โดยต้องระบุเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้ชัดเจน ดังนี้

๑) ระบุเป้าหมายเชิงปริมาณเป็นจำนวน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ย โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านมาเป็นฐาน (Baseline) ในการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย เช่น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับ

รางวัล ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนครูที่ผ่านการอบรมการวิจัย จำนวนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

๒) ระบุเป้าหมายเชิงคุณภาพ เช่น เพิ่มขึ้น สูงขึ้น ดีเลิศดีเยี่ยม ชัดเจน ก้าวหน้าขึ้น มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งจะต้องมีเกณฑ์ระดับคุณภาพกำกับด้วย

๕. การกำหนดค่าเป้าหมายบางครั้งอาจกำหนดค่าเป้าหมายเท่าเดิมที่เคยตั้งในปีที่ผ่านมาก็ได้ เพราะค่าเป้าหมายบางตัวเป็นค่าสูงสุดที่สามารถตั้งได้ แม้สถานศึกษาตั้งค่าเป้าหมายเท่าเดิมแต่ก็สามารถบอกทิศทางการพัฒนาว่ามีวิธีการที่ดำเนินงานท้าทายและสร้างสรรค์เพิ่มเติม

หากกำหนดเป้าหมายความสำเร็จสูงเกินไปไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ผลลัพธ์ของการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานอาจจะต้องทำงานหนักเกินความสามารถของตนเองหรือเกิดความท้อแท้เหนื่อยหน่ายเมื่อไปถึงจุดมุ่งหมาย

แต่ถ้าหากกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต่ำเกินไป ไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา จะส่งผลให้ไม่เกิดความท้าทายในการดำเนินงานและไม่มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. ค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ดีต้องชัดเจนว่าต้องการพัฒนาไปถึงจุดใด มีความเป็นไปได้ที่จะนำสู่การปฏิบัติจริงให้เกิดเป็นผลสำเร็จและต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย

๒. การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จต้องมีลักษณะท้าทาย สร้างสรรค์ วัดได้ชัดเจน ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป

๓. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือพิจารณาตั้งค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมทั้งการกำหนดและรับผิดชอบเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

๒.๕ ประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

“ร่วมตรวจสอบ วางเป้าหมาย ใช้ได้จริง”

สถานศึกษาเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวนเพื่อพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และพิจารณาว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติบรรลุเป้าหมายได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว จากนั้นจึงเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อลงมติเห็นพ้องต้องกันในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินงาน

๑. สถานศึกษานำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวน โดยเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามค่าเป้าหมายที่วางไว้

๒. ทุกฝ่ายร่วมพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้องของร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้ว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

ประเด็นที่ควรพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

๑) ความครอบคลุมของประเด็นมาตรฐานในแต่ละด้านทั้งผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดกับตัวผู้เรียนรอบด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและกระบวนการบริหารจัดการศึกษา

๒) ความเหมาะสมของมาตรฐานแต่ละด้านและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้ว่าเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ความต้องการ ท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

๓) ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้ว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

๓. ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง ร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จตามผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะก่อนนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาต่อไป

๔. นำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาแก่คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบลงนามติดต่อร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา

๕. คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันตรวจสอบพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จว่ามีความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งให้ข้อเสนอเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ จากนั้นลงนามติดต่อร่วมกันให้ความเห็นชอบในการประกาศใช้มาตรฐานของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จต่อไป

๖. ปรับปรุง แก้ไข ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาเพื่อนำไปประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครูทุกฝ่ายและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาควรรับทราบและร่วมพิจารณาถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมาเพื่อตรวจสอบและรับรองว่าสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้จริง

๒. การสื่อสารภายในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการวางเป้าหมาย ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตรวจสอบพิจารณาและรับทราบโดยทั่วกัน ทำให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจในทุกประเด็นร่วมกันและสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในฐานะการเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสถานศึกษา

๓. ควรนำเสนอและชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตรงจุดใดบ้าง

๒.๖ ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

“ประกาศใช้จริง แสดงสิ่งสำคัญ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง”

สถานศึกษาประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาพร้อมเป้าหมายความสำเร็จให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบโดยทั่วกัน ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จผ่านช่องทางที่หลากหลายเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและร่วมกันขับเคลื่อน ยกกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานี้จะเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาต่อไป

แนวทางการดำเนินงาน

๑. สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จสู่สาธารณชนผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ประชุมชี้แจง ติดประกาศส่วนประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษา เว็บไซต์ของสถานศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ของสถานศึกษา เป็นต้น

๒. ควรนำเสนอและชี้แจงให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตรงจุดใดบ้างซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าสถานศึกษามีจัดการศึกษาไปในทิศทางใดและมีคุณภาพตามเป้าหมายของชาติที่กำหนด

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. ผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศจากการสื่อสารโดยตรงของสถานศึกษา ในขณะที่ยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัล จึงควรใช้วิธีการชี้แจงผ่านการประชุมผู้ปกครองประจำภาคเรียนหรือประจำปีการศึกษาและต้องชี้แจงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาในแต่ละปีและชี้ถึงความสัมพันธ์กับมาตรฐานของชาติเพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้ปกครองว่าบุตรหลานตนเองได้รับการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ

๒. สถานศึกษาบางแห่งที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม สถานศึกษาอาจใช้เทคนิคสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมประชุม เช่น มีการแจกของรางวัลแก่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน อาทิ ข้าวสาร เงิน สาธารณูปโภค เป็นต้น เพราะจะทำให้ผู้ปกครองสนใจเข้าร่วมมากขึ้น

๓. ควรติดประกาศประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาให้เห็นชัดเจนตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงและเป็นการกระตุ้นการทำงานไปสู่เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ

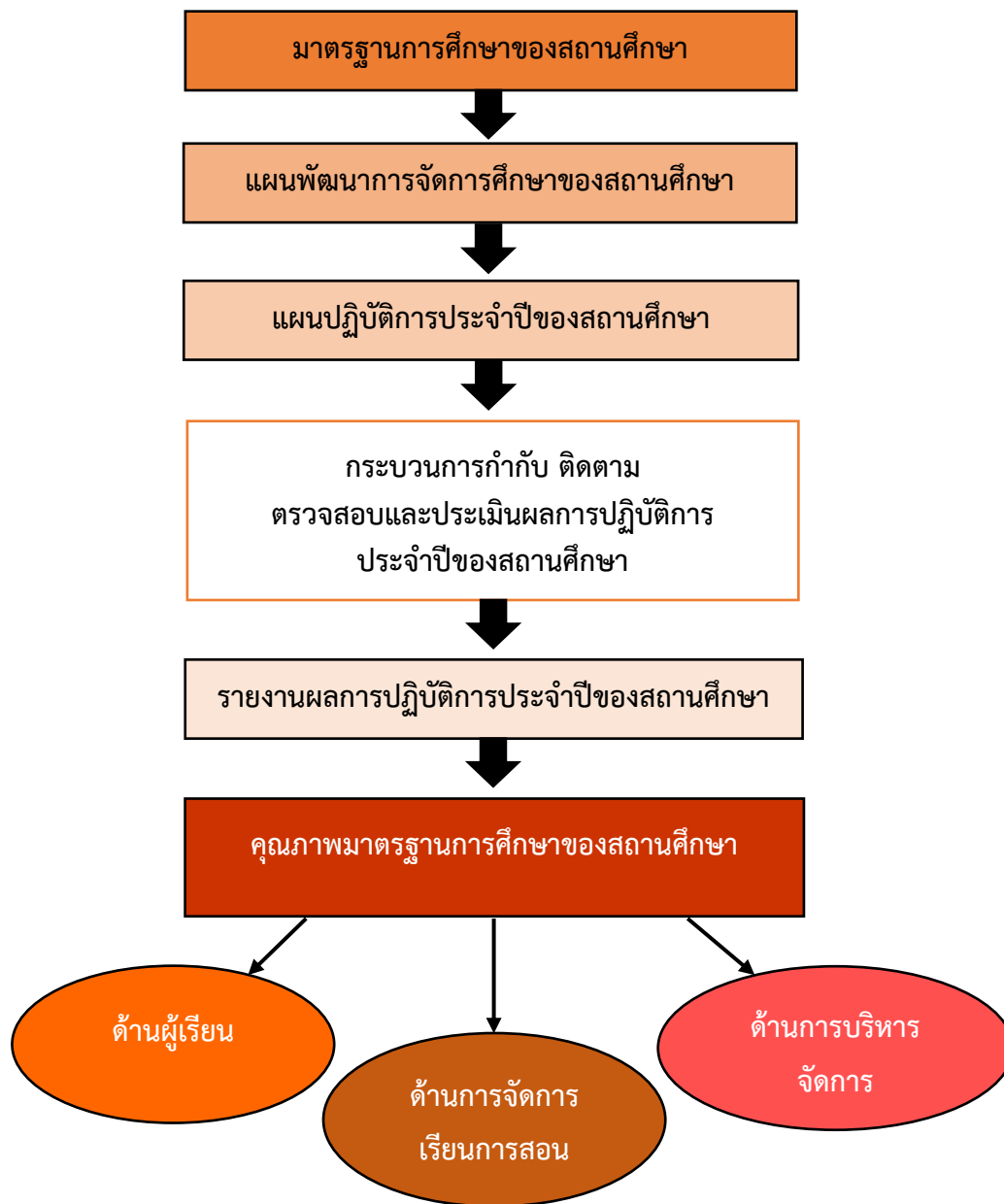
๔. สถานศึกษาอาจมีการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา

ขั้นที่ ๓ จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (๓ - ๕ ปี) หรือเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างมีระบบ

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการสื่อสารกระบวนการดำเนินงานกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สะท้อนกระบวนการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตั้งไว้และสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่กำหนดเป้าหมายมุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินการตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน ทำให้บรรลุตามเป้าหมายของกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุมงาน/โครงการของสถานศึกษา

ภาพที่ ๒ ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษากับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๑. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาด้วย โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะทำงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้มองไปในทิศทางเดียวกัน

๒. รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์และรวบรวมและนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่มีการวิเคราะห์ความขาด - เกิน เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อจะใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เช่น ด้านทรัพยากรการจัดการศึกษา ด้านผู้เรียนและคุณภาพผู้เรียนในมิติต่างๆ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน นโยบายการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ

๓. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพภายในด้านจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา สภาพภายนอกด้านโอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาเพื่อศึกษาบริบทของสถานศึกษาด้วยการทำ SWOT Analysis เป็นวิธีการที่สถานศึกษาส่วนมากนิยมใช้หรืออาจใช้เทคนิคอื่นก็ได้ ทำให้รับรู้ตัวตนซึ่งส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่อไป

๔. กำหนดแผนการดำเนินงาน แผนกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษา กำหนดเป้าหมายทิศทางการจัดการศึกษาในภาพรวมที่บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องการไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

๔.๑ กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นการมองภาพในอนาคตของสถานศึกษาว่าควรจะเป็นไปทิศทางใด ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับลักษณะบริบทของสถานศึกษาและมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริงและที่สำคัญควรมีลักษณะเป็นสภาพในเชิงอนาคตที่ตอบสนองสังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ

สถานศึกษาสามารถนำวิสัยทัศน์เดิมมาพิจารณาถึงความแตกต่างหรือแนวทางที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ขึ้นจากเดิมและต้องตอบสนองอนาคตได้ อาทิ สังคมดิจิทัล ทักษะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ หรือยุคอนาคต คุณลักษณะคนไทย ๔.๐ (หลักการเขียน : สถานศึกษาอยากจะเป็นอะไร โดยการทำอะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร)

๔.๒ กำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริง พันธกิจเป็นการบ่งบอกหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องทำหรือจะทำในอนาคตและมีกระบวนผลิตของสถานศึกษา กลุ่มหรือผู้รับบริการหรือวิธีการดำเนินงานและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (หลักการเขียน : สถานศึกษามีหน้าที่ต้องทำอะไรตามภารกิจที่ได้กำหนดขึ้น และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์)

๔.๓ กำหนดเป้าประสงค์ (Goal) เป็นสิ่งที่คาดหวังในอนาคต หรือผลลัพธ์ที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้น โดยมีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และประเมินผลความสำเร็จต่อไป (หลักการเขียน : ใคร ได้อะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร)

ตัวอย่างการกำหนดวิสัยทัศน์

ด้าน	ภาพความสำเร็จในอนาคต
คุณภาพผู้เรียน	ผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความรู้ทักษะที่สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต มีระเบียบวินัยมีคุณธรรม มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก
คุณภาพการบริหารจัดการ	เป็นโรงเรียนคุณภาพชั้นนำที่มีมาตรฐานในระดับสากล มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น บริหารด้วยระบบคุณภาพที่อยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ มีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้รับการยอมรับและเชื่อมั่นของชุมชน สังคม และได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา
คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	สถานศึกษามีหลักสูตรที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอันเป็นพื้นที่เศรษฐกิจและมีความเป็นพหุวัฒนธรรม มีกระบวนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นสร้างนวัตกรรมและมีการวัดผลประเมินผลนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายตามสภาพจริง
	
กำหนดวิสัยทัศน์	
ภายในปี ๒๕๖๖ มุ่งนำวิชาการสู่มาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลทันเทคโนโลยี	

ตัวอย่างการกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์

วิสัยทัศน์		
ภายในปี ๒๕๖๖ มุ่งนำวิชาการสู่มาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลทันเทคโนโลยี		
มาตรฐานการศึกษา	คำสำคัญของวิสัยทัศน์	พันธกิจของสถานศึกษา
๑. ด้านคุณภาพผู้เรียน ๒. คุณภาพการบริหารจัดการ ๓. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๑. มุ่งนำวิชาการสู่มาตรฐานระดับสากล ๒. บนพื้นฐานความเป็นไทย ๓. ก้าวไกลทันเทคโนโลยี	๑. จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ๒. ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๓. พัฒนาทักษะสำคัญแก่ผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ๔. จัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน
↓		
เป้าประสงค์ (Goal)		
๑. ผู้เรียนจบหลักสูตรที่มีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ๒. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรักความเป็นไทย เป็นพลเมืองโลกที่ดีและมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๓. ผู้เรียนมีความสามารถสำหรับการแข่งขันระดับสากล ๔. ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญสำหรับการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต ๕. สถานศึกษาบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน		
↓		
วิธีการเขียนเป้าประสงค์ (Goal)		
กลุ่มเป้าหมายที่สถานศึกษามอบคุณค่าให้	คุณค่าที่มอบให้	การเปลี่ยนแปลงในอนาคต
↓	↓	↓
ผู้เรียน	คุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย เป็นพลเมืองโลก	มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรักความเป็นไทย เป็นพลเมืองโลกที่ดีและมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สถานศึกษา	บริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน	มีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

๕. กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา เป็นการเลือกวิธีการทำงานสู่เป้าหมายปลายทางอย่างมีทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ตอบสนองวิธีการสู่เป้าหมายในเชิงนโยบาย สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จและนำไปปฏิบัติได้จริง กลยุทธ์ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ตัวชี้วัดค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่ม (กลยุทธ์ระดับแผนงาน) (หลักการเขียน : ทำอะไร เพื่ออะไร ด้วยวิธีการอย่างไร)

๕.๑ การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ (กลยุทธ์ระดับสถานศึกษา) เป็นประเด็นกลยุทธ์หลักที่สถานศึกษากำหนดการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์จากพันธกิจ และเป้าประสงค์แล้วมากำหนดเป็นประเด็นกลยุทธ์ (ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา)

๕.๒ การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ เป็นผลสำเร็จต่างๆ ที่ต้องการบรรลุภายใต้ประเด็นกลยุทธ์ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยวิเคราะห์จากเป้าประสงค์และมาตรฐานการศึกษาเป็นหลัก

ตัวอย่างการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

เป้าประสงค์	
๑. ผู้เรียนจบหลักสูตรที่มีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ๒. ผู้เรียนมีความสามารถสำหรับการแข่งขันระดับสากล ๓. ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญสำหรับการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต	
ประเด็นกลยุทธ์	วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล	๑. ผู้เรียนมีทักษะ สมรรถนะที่เหมาะสมกับความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองโลก ๒. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการ ความถนัด ความสนใจและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน

๕.๓ การกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์ เป็น “ตัวชี้วัด” (Key Performance Indicators) ของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในแต่ละกลยุทธ์หรือไม่ และ “ค่าเป้าหมาย” เป็นความสำเร็จที่สถานศึกษาต้องการจะบรรลุในแต่ละตัวชี้วัด

ตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๑							
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล							
วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน		ค่าเป้าหมาย			
		๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖
๑. ผู้เรียนมีทักษะสมรรถนะที่เหมาะสมกับความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองโลก	ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณในระดับดีขึ้นไป	๙๐.๒๕	๙๒.๕๐	๙๔.๐๐	๙๖.๐๐	๙๘.๐๐	๑๐๐
	ร้อยละของผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมในระดับดีขึ้นไป	๙๐.๐๐	๙๒.๕๐	๙๔.๐๐	๙๖.๐๐	๙๘.๐๐	๑๐๐
	ร้อยละของผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างในระดับดีขึ้นไป	๙๐.๐๐	๙๒.๐๐	๙๔.๐๐	๙๖.๐๐	๙๘.๐๐	๑๐๐
	ตัวชี้วัดกำหนดให้สอดคล้องกับประเด็นพิจารณาในแต่ละมาตรฐาน						
↓							
ตัวอย่างการกำหนดตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา							
มาตรฐานที่ ๑ ด้านคุณภาพผู้เรียน							
๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน							
ประเด็นย่อย				ตัวชี้วัด			
๑. มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ				ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ			
๒. มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม				ร้อยละของผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม			

๕.๔ กลยุทธ์ริเริ่ม เป็นวิธีการที่ใช้ในการกำหนดทิศทางการบรรลุผลสำเร็จของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ โดยนำผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix และนโยบายที่เกี่ยวข้องมากำหนดก็ได้

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๑							
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล							
วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน		ค่าเป้าหมาย			
		๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖
๑. ผู้เรียนมีทักษะสมรรถนะที่เหมาะสมกับความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองโลก	ร้อยละของผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมในระดับดีขึ้นไป	๙๐.๐๐	๙๒.๕๐	๙๔.๐๐	๙๖.๐๐	๙๘.๐๐	๑๐๐
							
กลยุทธ์ริเริ่ม							
พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ประเทศหรือนานาชาติ ด้วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน และวิธีการที่หลากหลายและเข้าร่วมเผยแพร่หรือแข่งขันประกวดได้ โดยความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ภาครัฐหรือข่ายอย่างใกล้ชิด							

๕.๕ กำหนดโครงการและกิจกรรม ในระยะ ๓ - ๕ ปี เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมของแต่ละกลยุทธ์ริเริ่มที่คาดว่าจะดำเนินการในระยะ ๓ - ๕ ปีที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แสดงเครื่องมือที่มาสับสนุนโครงการ ผลการดำเนินงานตามโครงการและกำหนดการใช้งบประมาณ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษาในระยะ ๓ - ๕ ปี

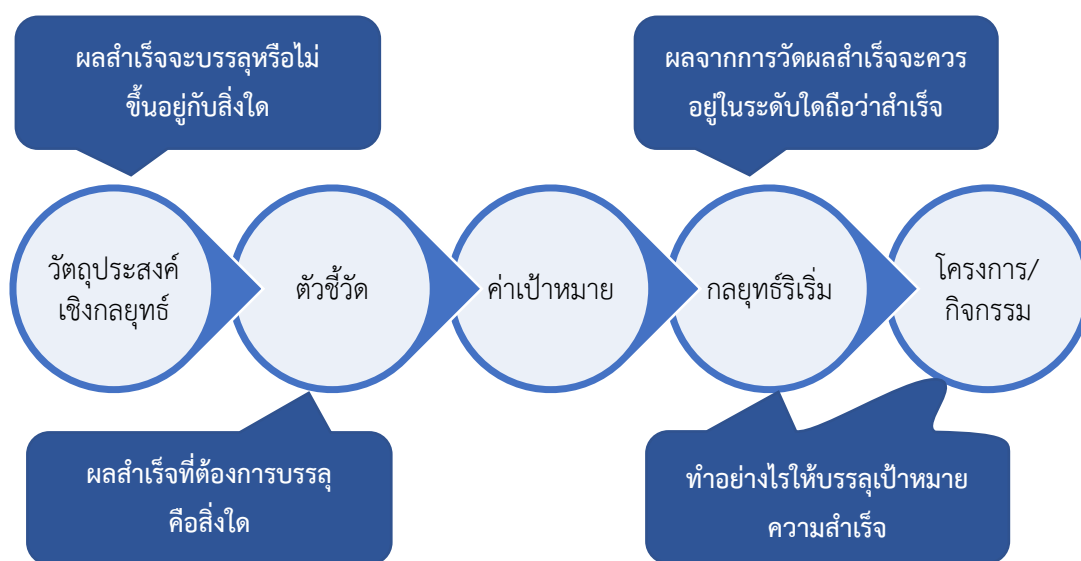
การกำหนดโครงการควรวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงมหาดไทยที่ได้ประกาศไว้มาร่วมพิจารณาว่าในแต่ละโครงการมีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใดและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านใดบ้างแล้วระบุไว้ในแต่ละโครงการ วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวอย่างการเขียนโครงการ

วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

๑. ผู้เรียนมีทักษะสมรรถนะที่เหมาะสมกับความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองโลก				
กลยุทธ์ริเริ่ม	โครงการ/กิจกรรมหลัก	ผู้รับผิดชอบ	ความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	
			สถานศึกษา	ชาติ
พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ประเทศหรือนานาชาติ ด้วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน และวิธีการที่หลากหลาย	โครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น			
	โครงการประกวดนวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียน	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.๑ มฐ.๒ มฐ.๓	มช. ๑ และ มช.๒
	โครงการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงคำนวณ/คิดเชิงคอมพิวเตอร์	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.๑ มฐ.๒ มฐ.๓	มช.๒
	โครงการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมด้วยวิธี STEM ศึกษา	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.๑ มฐ.๒ มฐ.๓	มช. ๑ และ มช.๒
	การจัดทำหลักสูตรที่เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.๑ มฐ.๒ มฐ.๓	มช.๓

หมายเหตุ มช. ๑ หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านผู้ร่วมเรียนรู้ มช. ๒ หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม
 มช. ๓ หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง
 มฐ. ๑ หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านคุณภาพของผู้เรียน
 มฐ. ๒ หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ
 มฐ. ๓ หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภาพที่ ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่มและโครงการ/กิจกรรม

๖. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีรูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางการเขียนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ในเอกสารเผยแพร่และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่

http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2019/9/12941_16096.pdf

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่วนต่างๆ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องประสานกันทำให้เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนด มีระบบการทำงานที่ชัดเจนและเป็นขั้นตอน มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามแนวทางนี้

๑. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย

๒. วิเคราะห์แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ระยะ ๓ - ๕ ปี) ศึกษาและวิเคราะห์ยืนยันทิศทางการจัดการศึกษาจากแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระยะ ๓ - ๕ ปี วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายของระยะ ๓ - ๕ ปี เพื่อนำมากำหนดทิศทางและกรอบกลยุทธ์การพัฒนาประจำปี

๒. วิเคราะห์ประมาณการงบประมาณรายรับและรายจ่ายของโรงเรียน งบประมาณรายรับจากวงเงินที่คาดว่าจะได้รับเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดวงเงินรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณนั้นๆ ให้ใกล้เคียงกับวงเงินที่ประมาณการไว้ จากนั้นประมาณการรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาและดำเนินงานของสถานศึกษาในปีนั้นๆ สามารถแบ่งรายจ่ายของสถานศึกษาออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ งานประจำตามโครงสร้าง (กลุ่มวิชาการ กลุ่มบริหารทั่วไป กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารบุคคล) โครงการตามกลยุทธ์ และงบกลางสำรองจ่าย (สำรองจ่ายกรณีมีงาน/กิจกรรมเกิดขึ้นระหว่างปี)

๓. กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ เป็นการวิเคราะห์และคัดเลือกโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี มีกระบวนการในการคัดเลือกโครงการดังนี้

๓.๑ วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ ๓ - ๕ ปี

๓.๒ วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการจากแผนปฏิบัติการประจำปีที่ผ่านมาที่ประสบความสำเร็จหรือหากโครงการใดไม่ประสบความสำเร็จ มีปัญหา ไม่ตอบโจทย์การพัฒนา อาจจะ

เปลี่ยนแปลงโครงการใหม่มาแทนที่ สถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะทำโครงการเดิมที่เคยปฏิบัติในช่วงปีที่ผ่านมา ซึ่งควรพิจารณาเลือกโครงการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๓.๓ จัดทำโครงการ จัดลำดับความสำคัญของโครงการ พร้อมกับจัดทำรายละเอียดของโครงการ กิจกรรมที่ครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษาทั้ง ๓ ด้าน คือ

- ๑) ด้านคุณภาพของผู้เรียน
- ๒) กระบวนการบริหารและจัดการ
- ๓) กระบวนการจัดประสบการณ์/จัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ยังพิจารณาความครอบคลุมของนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และตรงตามนโยบายของต้นสังกัดและเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงจุดอ่อนของสถานศึกษา

๔. วิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พิจารณาทบทวนในแต่ละโครงการว่ามีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง ๓ ด้านครบถ้วนหรือไม่ แล้วจัดทำรายละเอียดแต่ละโครงการว่าตอบสนองกับมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใด วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสะดวกต่อการตรวจสอบ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการเพื่อนำสู่การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)

๖. ประเมินความสมบูรณ์ของโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำร่างแผนปฏิบัติการประจำปี นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ ๑ - ๕ มาสังเคราะห์ลงในเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาซึ่งมีเค้าโครงแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีรูปแบบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางการเขียนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ในเอกสารเผยแพร่และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่

http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2019/9/12941_16098.pdf

๗. สถานศึกษานำร่างแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

๘. สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาฉบับสมบูรณ์และนำไปประกาศใช้อย่างเป็นทางการให้ทราบโดยทั่วกัน

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมดำเนินการ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มองไปในทิศทางเดียวกัน

๒. สำหรับสถานศึกษาที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนมาจากหน่วยงานอื่นที่นอกเหนือจากหน่วยงานต้นสังกัดและมีข้อตกลงที่จะต้องดำเนินโครงการ/กิจกรรม ตามเงื่อนไขของหน่วยงานนั้นๆ สามารถจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และจัดทำปฏิบัติการของสถานศึกษาโดยบูรณาการโครงการ/กิจกรรมที่เพิ่มเติมตามข้อตกลงไว้ในแผนพัฒนาปฏิบัติการประจำปีได้เลย

๓. สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุก ๓ ปี หรือ ๕ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีทุกๆ ปี ตามระยะเวลา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก่ทุกฝ่าย และสามารถกำกับ ติดตาม และประเมินความสำเร็จงานแต่ละฝ่ายได้

ขั้นที่ ๔ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของแผนงานโครงการ กิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

แนวทางการดำเนินการ

๑. สถานศึกษานำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้

๒. ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

๓. สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานกิจกรรมโครงการต่างๆ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๔. วิธีการบริหารและจัดการสถานศึกษาสามารถเลือกใช้หรือสร้างระบบบริหารตามที่ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าควรใช้เป็นระบบการบริหาร กำกับ ติดตาม และประเมินผลงานของสถานศึกษาตน เน้นตามบริบท วัฒนธรรมองค์กรและสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา เช่น การบริหารเชิงระบบ (System Approach) การใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Total Quality Management) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) เป็นต้น และอาจมีการกำหนดระบบอื่นๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ วัฒนธรรมคุณภาพที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

สถานศึกษาบางแห่งได้มีการใช้ระบบบริหารงานร่วมกันหลายระบบ เพื่อสอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

๕. รวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานหรือผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามสภาพจริงไว้อย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดนั้นสถานศึกษาต้องมีระบบกลไกการบริหารและจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ไม่เป็นภาระกับครูหรือผู้เกี่ยวข้องมากจนเกินไป

๒. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูล และหลักฐานร่องรอยของดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่เป็นระบบโดยสถานศึกษาที่มีความพร้อมอาจนำเทคโนโลยีมาช่วยในจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ ส่วนสถานศึกษาที่ยังขาดความพร้อมในด้านเทคโนโลยี ก็ควรออกแบบระบบการจัดเก็บข้อมูล หลักฐานต่างๆ ให้สะดวกต่อการกำกับติดตาม และสืบค้นเพื่อรองรับการตรวจสอบ อันจะเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

ขั้นที่ ๕ ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอง ดำเนินการควบคุม ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของตนเองตามสภาพบริบทของ สถานศึกษาที่แท้จริงด้วยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินการ

๑. สถานศึกษาแต่งตั้งและมอบหมายผู้รับผิดชอบการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาตามบทบาทและหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายและระดับสถานศึกษาให้ชัดเจน

หน้าที่ของผู้รับผิดชอบการประเมินหรือคณะกรรมการประเมิน มีดังนี้

๑) การตรวจสอบผลการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ประจำปีว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้ผลเป็นอย่างไร พิจารณาปัญหาหรืออุปสรรค

๒) ตัดสินคุณภาพการดำเนินงานของแต่ละโครงการว่ามีคุณภาพระดับใด

๓) ให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน วิธีปรับปรุงคุณภาพงาน เสนอแนะแนวทางสู่ความสำเร็จ ในการดำเนินงานแต่ละโครงการกิจกรรมแก่สถานศึกษาและบุคลากรที่รับผิดชอบ

๔) ผู้รับผิดชอบการประเมินหรือคณะกรรมการประเมิน เริ่มต้นจากการตั้งเป้าหมาย ของการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานที่ “ผลลัพธ์ คือ คุณลักษณะของผู้เรียน” ที่เกิดขึ้นตาม มาตรฐานที่กำหนด วิธีการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านต่างๆ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนและการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งพัฒนาผลลัพธ์ตามคุณภาพ ของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๒. ผู้รับผิดชอบการประเมินหรือคณะกรรมการประเมินร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จที่ได้ประกาศใช้ และตั้งเป้าหมายของการประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินงานที่ “ผลลัพธ์ คือ คุณลักษณะของผู้เรียน” ที่เกิดขึ้นตามมาตรฐานที่กำหนด และสิ่งที่ส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน อาทิ การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านต่างๆ ที่ส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาผลลัพธ์คุณภาพของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๓. กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม อาจจะใช้ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการรวบรวมหลักฐานผลประเมินการดำเนินการ

๔. ประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ เก็บข้อมูลจากร่องรอยที่เกิดจากการทำงานปกติของสถานศึกษา และเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อแสดงข้อมูลและได้ผลสะท้อนคุณภาพที่แท้จริงจากการดำเนินงาน ของสถานศึกษา เช่น ผลงานและผลการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ตามปกติ ผลงานที่เกิดขึ้น จากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผลการ บริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเชิงประจักษ์ของสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่แล้ว เพื่อแสดงข้อมูล และได้ผลประเมินที่สะท้อนคุณภาพที่แท้จริงของสถานศึกษา

๕. ตรวจสอบและประเมินตนเองตามสภาพบริบทของสถานศึกษาที่แท้จริง โดยให้ความสำคัญ กับการประเมินเชิงคุณภาพผนวกกับการประเมินเชิงปริมาณควบคู่กันไป

๖. ตัดสินคุณภาพของสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนผลงานหรือกระบวนการที่ไม่แยกส่วนหรือแยกองค์ประกอบในการกำหนดคะแนนประเมิน แต่เป็นการประเมินในภาพรวมของผลการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงาน

๗. ทำการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา อย่างน้อยปีการศึกษาละ ๑ ครั้ง

๘. สรุปรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินคุณภาพภายในไปจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อไป

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพราะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ มีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดโดยสถานศึกษาและ/หรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยผลของการประเมินจะทำให้ทราบว่าดำเนินการจัดการศึกษาได้สำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่

๒. คณะกรรมการประเมินต้องศึกษาประเด็นพิจารณาที่กำหนดไว้ในมาตรฐานสถานศึกษา และระดับคุณภาพให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในบริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างถ่องแท้และมีความรู้รอบด้านและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในการตัดสินระดับคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

คณะกรรมการประเมิน ควรมีคุณสมบัติดังนี้

๒.๑ ความเชี่ยวชาญมีความรู้รอบด้านที่สามารถมองเห็นภาพรวมการดำเนินงานของสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดได้ตามมาตรฐานการศึกษา เช่น หลักสูตร การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานสถานศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา

๒.๒ มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในบริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีทักษะและมีความเชี่ยวชาญการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินผลการประเมินตามแนวคิดการประเมินเพื่อพัฒนา รับฟังความคิดเห็นของผู้ถูกประเมินโดยปราศจากอคติ สามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมสู่การนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษาได้

ขั้นที่ ๖ ติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

สถานศึกษามีการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา เป็นการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

๑. สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามผลหรือคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นคำสั่งมอบหมายงาน มอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ และกำหนดการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

๒. กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานติดตามผลการดำเนินงาน

๓. วิเคราะห์และกำหนดกรอบวิธีการประเมินพร้อมทั้งสร้างเครื่องมือติดตามผลที่หลากหลาย

ประเด็นที่สถานศึกษาติดตามผล ได้แก่

(๑) กระบวนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การเรียนรู้การพัฒนาบุคลากร กระบวนการบริหารและจัดการ การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

(๒) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาว่าดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดหรือไม่อย่างไร สถานศึกษาสามารถติดตามผลระหว่างการดำเนินงานและเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานและสถานศึกษาควรกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามผล

๔. พิจารณาคุณภาพตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๕. กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการและกิจกรรมให้เป็นไปตามช่วงเวลาทีระบุในแผนและปฏิทินการดำเนินงาน

๖. ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาทั้งระบบพิจารณาการดำเนินการตามมาตรฐานสถานศึกษาและประเด็นพิจารณา อย่างน้อยปีการศึกษาละ ๑ ครั้ง โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

๗. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการติดตามอย่างน้อยปีการศึกษาละ ๑ ครั้ง เพื่อเป็นการตรวจสอบว่ามีการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

๘. หากผลการประเมินไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาจพิจารณาปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปีหรือปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ตามความจำเป็นและความเหมาะสม

๙. รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนางานแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปีถัดไปอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งเป็นแสดงถึงการทำงานที่เป็นระบบและเป็นการเตรียมความพร้อมรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด อย่างน้อย ๑ ครั้ง ภายใน ๓ ปีและการประเมินคุณภาพภายนอกอีกด้วย

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

สถานศึกษาควรมีการประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ เก็บข้อมูลจากร่องรอยที่เกิดจากการทำงานปกติของสถานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม ที่เป็นผลงานอันเกิดจากการทำงานปกติ เพื่อแสดงข้อมูลและได้ผลสะท้อนคุณภาพที่แท้จริงจากการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนี้

(๑) ด้านคุณภาพผู้เรียน เช่น คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชา คะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระดับชาติ ผลงานและรางวัลที่ผู้เรียนได้รับในระดับจังหวัด ระดับชาติและนานาชาติ

(๒) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ เช่น แผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานผลการดำเนินโครงการ หลักฐานการเข้าร่วมการอบรมพัฒนาวิชาชีพของผู้สอน ฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ

(๓) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ของครู สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีจำนวนเพียงพอต่อผู้เรียน การวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เป็นระบบ หลักฐานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสะท้อนกลับไปพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

ขั้นที่ ๗ จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่งให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด

รายงานผลการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report : SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ดีต้องสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลทั่วไปและผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละมาตรฐานไปจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามรูปแบบรายงานที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งส่วนมากจะมีการกำหนดรูปแบบหรือประเด็นที่ควรเขียนรายงานการประเมินตนเองจากหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับสถานศึกษาที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีเอกสารคู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (ฉบับปรับปรุง สำหรับปีการศึกษา ๒๕๖๒ เป็นต้นไป) ซึ่งกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพภายใน การเขียนและรูปแบบการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง จากกลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาท้องถิ่น กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย (๒๕๖๒) และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่

<https://bit.ly/2TsS1OB>

แนวทางการดำเนินการ: การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)

การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญและทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้รายงานที่สะท้อนผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง ชัดเจน และสมบูรณ์ สถานศึกษาแต่ละสังกัดสามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะทำงาน สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และอาจกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองก็สามารถทำได้

๒. รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ สถานศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนคุณภาพของสถานศึกษาและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและต้องมีความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมต้องเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษาและผลดำเนินงานของสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมาที่เกิดขึ้นจริงและสามารถสะท้อนคุณภาพในแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างครบถ้วนชัดเจน

๓. เขียนรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถกำหนดการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ได้ตามความเหมาะสม สามารถนำเสนอได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การนำเสนออาจเป็นความเรียง ตารางประกอบความเรียง การบรรยาย ประกอบแผนภูมิรูปภาพหรือกราฟ ฯลฯ โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจได้ง่าย กระชับ ชัดเจน สาระสำคัญแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ส่วนที่ ๒ ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยแต่ละมาตรฐานจะนำเสนอ ๓ ประเด็น คือ

๑) ระดับคุณภาพในแต่ละมาตรฐาน

๒) หลักฐานในการอ้างอิงผลการประเมินตามประเด็นพิจารณาของแต่ละมาตรฐาน ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์

๓) กระบวนการหรือแนวทางในการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้

สถานศึกษาสามารถแนบภาคผนวกที่นำเสนอหลักฐานข้อมูลสำคัญหรือเอกสารอ้างอิงต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม นำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

๔. นำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ สถานศึกษานำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และรับรองผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

๕. เขียนรายงานประเมินตนเองแบบเสร็จสมบูรณ์และจัดส่งรายงานดังกล่าวต่อหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเป็นประจำทุกปี แล้วเผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเองต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

๖. รายงานและเปิดเผยต่อผู้เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องรายงานและเผยแพร่ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสถานศึกษาสามารถดำเนินการเผยแพร่ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาได้หลากหลายวิธีตามความเหมาะสม เช่น เว็บไซต์ของสถานศึกษา จุลสาร วารสาร แผ่นพับ เสียงตามสาย หนังสือเวียนและการชี้แจงในการประชุม เป็นต้น

๗. นำผลการประเมินมาวางแผนในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยการนำข้อมูล ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งปรากฏอยู่ในรายงานผลการประเมินคุณภาพตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในปีการศึกษาถัดไปหรือช่วงถัดไป โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

๑. คณะผู้จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ต้องศึกษารูปแบบแนวทางการเขียนตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดและเผยแพร่ไว้ให้เข้าใจและเขียนรายงานให้ครบถ้วนชัดเจน ได้แก่ โครงสร้างของเนื้อหา วิธีการนำเสนอผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ที่ประกอบด้วย ระดับมาตรฐานการศึกษา ประเด็น ผลการดำเนินงานร่องรอยหลักฐานและแนวทางการพัฒนาที่ยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น

๒. สถานศึกษาอาจจะพัฒนารูปแบบการเขียนรายงานผลการประเมินตนเองขึ้นเองได้ แต่ต้องคำนึงถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล มีการนำเสนอข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่มีความกระชับ รวบรัด สะท้อนภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ครอบคลุมตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น

๓. สมาชิกบุคลากรของสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบรายงาน จัดเก็บ รวบรวม และส่งข้อมูลหลักฐานให้กับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการเขียนรายงานผลการประเมินตนเองให้ครบถ้วน ทันเวลา และเขียนสะท้อนผลการดำเนินงานที่ได้กระทำให้ครบถ้วนและมีหลักฐานเชิงประจักษ์แนบมาด้วย

๔. สมาชิกของสถานศึกษาทุกฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพิจารณา รายงานผลการประเมินตนเอง เพื่อร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน สะท้อนภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามความเป็นจริง ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น

๕. สถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำรายงาน ประเมินตนเองของสถานศึกษา และการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้สมาชิกและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในสถานศึกษาสามารถเข้าถึงได้ โดยอาจจะกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล

๖. สื่อที่ใช้รายงานและเผยแพร่ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง ควรเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ทัวถึง และมีความคงทนต่อการนำเสนอในระยะยาว เพราะจะทำให้สาธารณชนรับทราบกันทั่วถึงและเกิดความมั่นใจต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของสถานศึกษา

๗. สถานศึกษาต้องนำผลการประเมินตนเองมาใช้ในพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยบุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องรับทราบผลร่วมกันแล้วนำผลที่เป็นทั้งจุดเด่นและจุดด้อยไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปีถัดไป

ปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จ

๑. ผู้นำและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีบทบาทในการบริหารในการส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำดูแล ให้มีการดำเนินงานต่างๆ ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเป็นผู้นำในการวางระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการ การกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นตามแผน การนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้และความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและติดตามอย่างต่อเนื่องในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาก็จะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างแท้จริงและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี

๒. ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา

ความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพแล้วก็จะทำให้มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานในด้านการประกันคุณภาพและเกิดความเข้าใจว่าการประกันคุณภาพนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาตามปกติ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมคุณภาพและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของตนอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

๓. ความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา

ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานับตั้งแต่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือและตระหนักถึงความสำคัญที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ จะทำให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานสถานศึกษาที่ตั้งไว้

๔. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

การสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของบุคลากรสมาชิกในสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายจะทำให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของตนเองต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาและรับผิดชอบเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน โดยเริ่มตั้งแต่ การวิเคราะห์ SWOT Analysis การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ การจัดทำแผนการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนงานของทุกฝ่าย การจัดเก็บเอกสารและรายงานผลการดำเนินงาน และการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ทุกคนควรต้องรับรู้และปฏิบัติตามหน้าที่ๆ ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

๕. การกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือนักวิชาการ

หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอและกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจะทำให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจ มีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเกิดความตื่นตัวที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษา อาทิ ศึกษานิเทศก์ ควรติดตามการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา มีการบันทึก ตรวจสอบประเมิน ติดตามและให้คำปรึกษาตลอดปีการศึกษา เพื่อรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

ปัญหาของการดำเนินงาน

๑. สถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ เนื่องจากมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ทำให้บุคลากรรับรู้เพียงมาตรฐานดังกล่าว แต่ยังไม่ได้อำนาจหรือเชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติได้

๒. สถานศึกษามีขนาดใหญ่ และมีการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบงานประกันคุณภาพสถานศึกษาทำให้ผู้ที่มีความเข้าใจและลงมือปฏิบัติมีเพียงส่วนน้อย ซึ่งส่งผลให้บุคลากรส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่องระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๓. สถานศึกษายังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการประกันคุณภาพและยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอง สถานศึกษายังคงทำงานแบบแยกส่วนระหว่างการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษากับงานประกันคุณภาพ รู้สึกว่างานประกันคุณภาพเป็นการสร้างภาระงานเพิ่ม เพราะต้องสร้างและจัดเก็บหลักฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก

๔. บุคลากรของสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ตลอดจนการเขียนโครงการ โดยไม่ได้ตระหนักว่า การวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่ก็ขาดความรู้ในเรื่องการเขียนโครงการที่มีประสิทธิภาพ ตัวโครงการและกิจกรรมที่ปรากฏอยู่ในแผนยังขาดความสอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ กิจกรรม การวัดและประเมินผล สถานศึกษาบางแห่งมีรูปแบบหรือต้นฉบับของแผนปฏิบัติการและโครงการเป็นแบบฟอร์มที่ให้บุคลากรสามารถนำไปใช้ได้ทันทีพร้อมทั้งมีตัวอย่างให้ ส่งผลให้เกิดการคัดลอกการเขียนวัตถุประสงค์ การออกแบบกิจกรรม การออกแบบวิธีการวัดและเครื่องมือวัดความสำเร็จของโครงการจึงไม่สามารถนำไปปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้

คณะผู้จัดทำรายงาน

ที่ปรึกษา

ดร.อำนาจ วิชยานุวัติ
ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์
นายสำเนา เนื้อทอง

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

ผู้รวบรวมเรียบเรียงรายงาน

ดร.ประวีณา อัสโย
นางสาวกรกมล จึงสำราญ
ดร.ปิยะมาศ เม็ดไธสง
นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชา
นางสาวนุริยา วาจิ

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ
นักวิชาการศึกษานโยบาย
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ดร.ประวีณา อัสโย
นางสาวกรกมล จึงสำราญ
นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร
ดร.ปิยะมาศ เม็ดไธสง
นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชา
นางสาวนุริยา วาจิ
นางสาวสุชาดา กลางสอน
นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ
นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ
นักวิชาการศึกษานโยบาย
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้ออกแบบปก

นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๙๙/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

Website: www.onec.go.th

**สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา**

โทร. 0 2668 7123 ต่อ 2528, 2529

โทรสาร. 0 2243 1129

**เอกสารวิชาการ
สำนักมาตรฐานการศึกษา สกศ.**